

MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ, OPOŽDĚNÍ VE VÝVOJI

Čtvrté setkání

Definice a základní projevy

Definice

MP je trvalé snížení rozumových schopností, které vzniklo v důsledku organického poškození mozku.

Definice

Neschopnost dosáhnout odpovídajícího stupně intelektového vývoje (méně než 70% normy), přestože byl takový jedinec přijatelným způsobem výchovně stimulován (Vágnerová).

Definice

Vývojová duševní porucha se sníženou inteligencí charakteristická snížením kognitivních, pohybových a sociálních schopností(Kozáková).

Projevy

- Nízká úroveň rozumových schopností a zaostávání jejich vývoje
- odlišný vývoj některých psychických vlastností
- poruchy v adaptačním chování
- Postižení je vrozené
- Porucha je trvalá

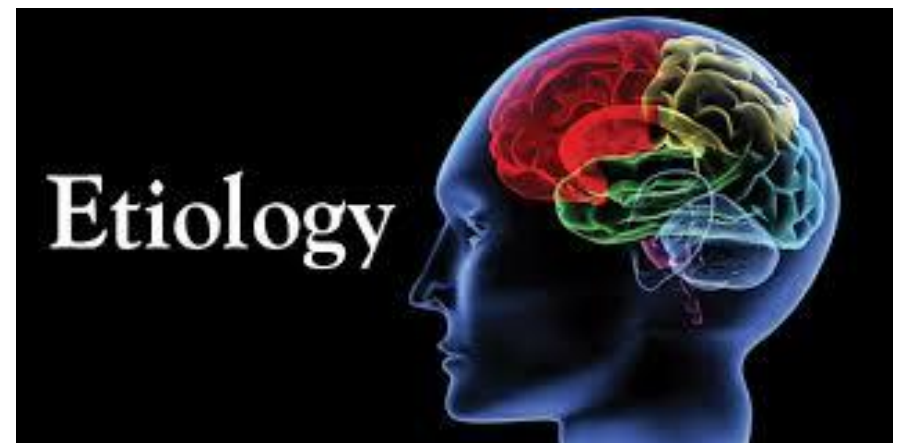
DSM-5

Pro lepší pochopení následující prezentace doporučujeme nejdříve prostudovat kapitolu Poruchy intelektu umístěnou v Interaktivním sylabu

Příčiny vzniku

- dědičnost
- specifické genetické příčiny (např. chromozomální aberace)
- Další příčiny viz níže

□ **Období vzniku:**

- **Prenatální** (před narozením)
- **Perinatální** (během porodu či těsně po něm)
- **Postnatální** (po porodu cca do 2 let věku dítěte)

- prenatální
 - infekce matky během těhotenství
 - Špatná životospráva
 - úraz
- Perinatální
 - protrahovaný (dlouhotrvající/komplikovaný) porod – např. přidušení plodu
- Postnatální
 - Infekce
 - úrazy
 - záněty mozku
 - těžká žloutenka
 - špatná výživa

Úroveň mentálního postižení

Rozdělení dle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN - 10)

- lehká mentální retardace (IQ – 50-69)
- středně těžká mentální retardace (IQ - 35-49)
- těžká mentální retardace (IQ – 20-34)
- hluboká mentální retardace (IQ <20)

- Nespecifikovaná mentální retardace
- Jiná mentální retardace

Lehká mentální retardace (IQ – 50-69)

- Výskyt v populaci: 2,6 % (80% všech osob s MP)
- velký vliv dědičnosti, či sociokulturně znevýhodněného prostředí
- do 3 let je patrné většinou jen lehké opoždění v psychomotorickém vývoji
- Větší obtíže se objevují mezi 3. a 6. rokem - opožděný vývoj řeči, chudá slovní zásoba, malá zvědavost a vynalézavost

LMP bývá ve většině případů diagnostikováno až s nástupem školní docházky. V této době totiž začínají být patrnější obtíže v těchto oblastech:

- Logického, abstraktní a mechanické myšlení
- Mírné opoždění jemné a hrubé motoriky
- Horší kognitivní funkce (pozornost, paměť atd.)
- výraznější afektivní labilita

Středně těžká mentální retardace

(IQ - 35-49)

- Výskyt v populaci: 0,4 % (12% všech osob s MP)
- výrazně opožděn rozvoj chápání a užívání řeči
- opožděná a omezená zručnost a schopnost postarat se sám o sebe
- jen některé děti si osvojí čtení, psaní a počítání
- Poměrně časté komorbidity:
 - ▣ Porucha autistického spektra
 - ▣ tělesné postižení
 - ▣ Epilepsie
 - ▣ Další psychiatrické poruchy

Těžká mentální retardace

(IQ – 20-34)

- Výskyt v populaci: 0,2 % (7% všech osob s MP)
- Většina dětí má značné obtíže v motorice a jiné přidružené vady (špatný vývoj nervového systému)
- časté jsou tělesné vady (i kombinované)
- řeč je jednoduchá, omezena na jednotlivá slova, nebo se nemusí vytvořit vůbec

hluboká mentální retardace (IQ <20)

- Výskyt v populaci: 0,03 % (1% všech osob s MP)
- většina dětí je imobilních případně velmi omezeně se pohybujících
- pouze primitivní neverbální komunikace
- typickým projevem jsou automatické stereotypní pohyby (kývavé pohyby)
- často nepoznávají okolí
- Frekventované je sebepoškozování
- potřebují stálou péči
- IQ se nedá změřit, hodnota je odhadována pod 20

Nespecifikovaná mentální retardace

Tato diagnóza se uděluje v případech, kdy je mentální postižení prokazatelně přítomné, ale diagnostikující nemá dostatek informací pro to, aby diagnostikovaného zařadil do jedné z předchozích kategorií

Jiná mentální retardace

- Pod tuto diagnostickou jednotku spadají lidé, u nichž nelze určit stupeň mentálního postižení pomocí obvyklých metod (je to nesnadné či nemožné)

Klasicky se jedná o osoby:

- nevidomé, neslyšící, nemluvící
- osoby s těžkými poruchami chování,
- Děti s těžkou formou autismu,...

MP A VZDĚLÁVÁNÍ

Dítě s MP a MŠ

- Jaké jsou možnosti začlenění dítěte s MP do MŠ?
 - speciální MŠ pro děti s MP
 - Integrace v běžné MŠ
 - speciální třídy pro děti s MP při běžné MŠ

MŠ speciální

- zajišťuje soustavnou individuální péči v oblastech:
 - ▣ Rozvoje řeči a komunikačních dovedností
 - ▣ Myšlení
 - ▣ hrubé a jemné motoriky
 - ▣ sociálního i citového vývoje

Základní škola praktická

- Studují zde děti, které nemohou s úspěchem studovat na ZŠ.
- Většinou žáci s LMP
- podobné předměty jako na běžných ZŠ
 - ▣ Absence cizích jazyků
 - ▣ Velké množství praktické výuky
 - ▣ více tělesné výchovy
- Studium trvá 9 let
- Cíl - příprava žáků na zapojení, případně úplnou integraci do běžného života

Základní škola speciální

- Žáci s hlubším stupněm MP (středně těžké, těžké, hluboké)
- Výchova zaměřena na:
 - ▣ Základní osvojení trivia (čtení, psaní, počítání)
 - ▣ osvojení hygienických návyků
 - ▣ Rozvoj schopnosti sebeobsluhy
 - ▣ rozvoj pracovních dovedností s předměty denní potřeby
 - ▣ Rozvoj psychických a fyzických schopností a předpokladů
 - ▣ Rozvoj motoriky
- Docházka trvá 10 let

DIAGNOSTIKA

Kdo může mentální postižení diagnostikovat?

Mentální postižení se řadí k duševním poruchám. Tudíž je záležitostí lidského zdraví a mohou jej tedy diagnostikovat pouze odborníci vzdělaní v této oblasti.

- Lékař (psychiatr)
- Klinický psycholog

Učitel může vyjádřit podezření, ale je třeba provést odborné vyšetření

Poradenský psycholog může provést psychologickou diagnostiku a poskytnout potřebná doporučení, ale závěr musí vždy vyslovit zdravotník

Jak probíhá diagnostika?

- Získání anamnestických údajů
- Diagnostika intelektu, příp. dalších kognitivních funkcí
- Zhodnocení adaptivních, pracovních a sociálních dovedností

DOMÁCÍ ÚKOLY

😊 Nepovinný 😊

Najděte ve Vašem kraji 5 základních škol, které se zabývají vzděláváním dětí s mentálním postižením

Prostudujte si jejich webové stránky

Downův syndrom

- Děvčátko na obrázku má Downův syndrom. Získejte si více informací k této poruše (viz odkazy na dalším slidu)

□ Základní informace

□ <http://www.downsyndrom.cz/zakladni-informace.html>

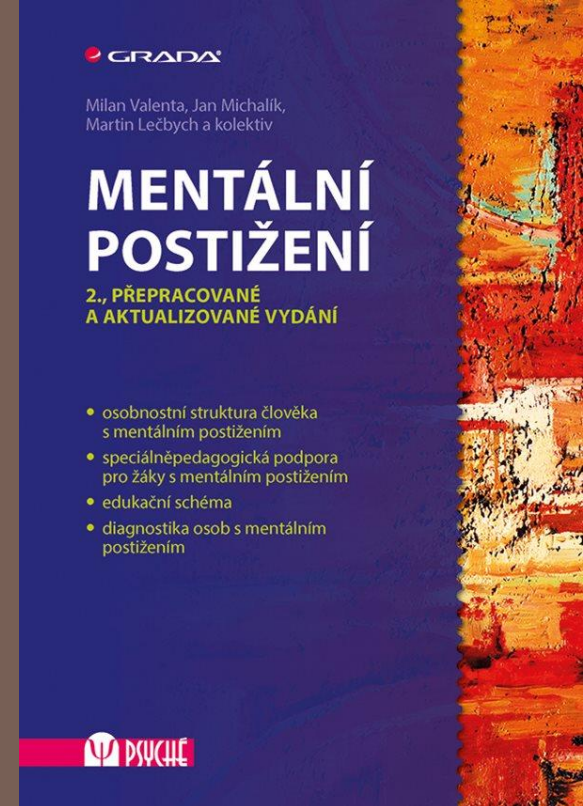
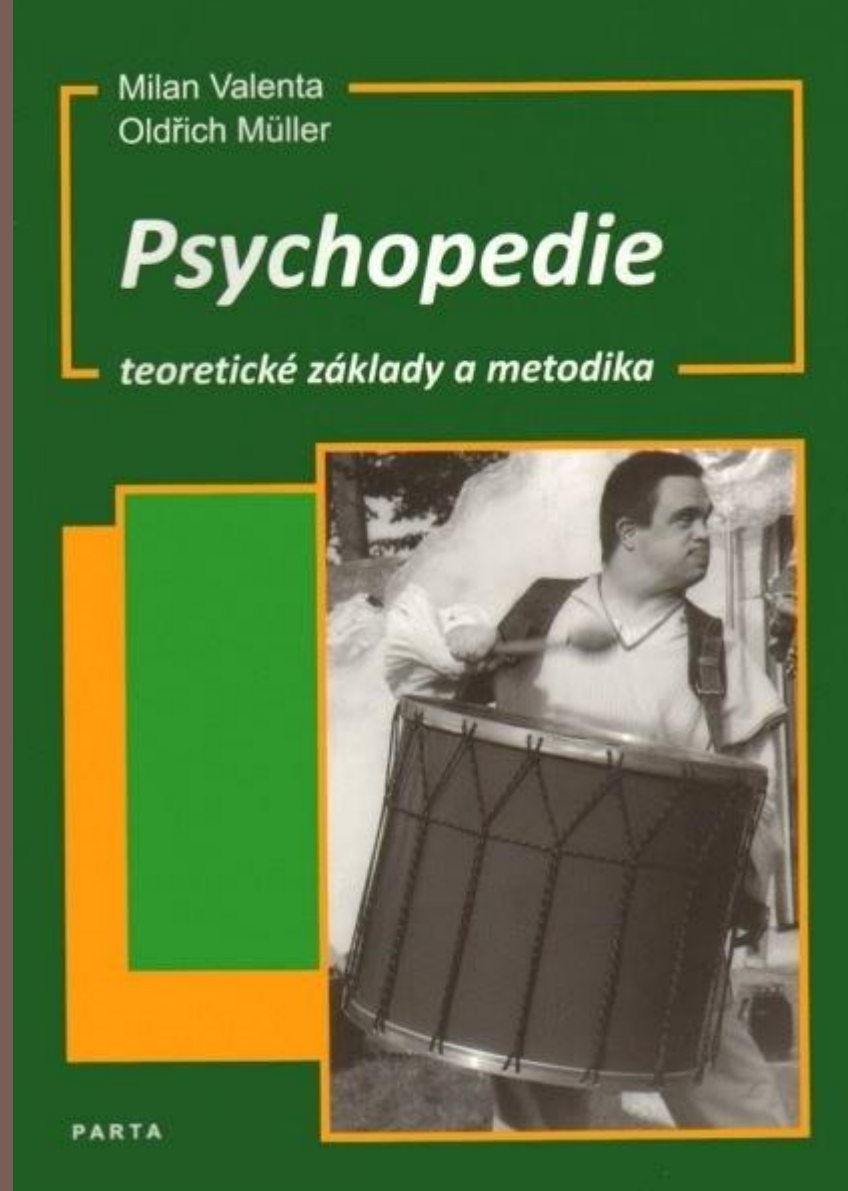
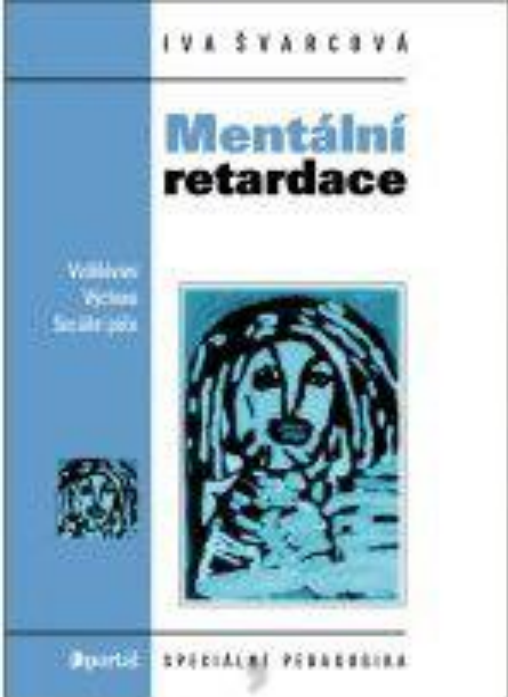
□ <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/deti-s-mentalnim-postizenim/dite-s-downovym-syndromem-a-pece-o-nej.shtml>

□ Jiří Šedý (malíř, lektor, spisovatel mající DS)

□ <https://www.youtube.com/watch?v=WaBt0vDZP60>

□ Záblesk času

(<https://www.databazeknih.cz/autori/jiri-sedy-43069>)

DOPORUČENÁ LITERATURA

- Švarcová, Iva: *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. Praha, Portál, 2000.
- VALENTA, M. a kol. *Mentální postižení*. Praha : Grada, 2012. 352 s. ISBN 978-80-247-3829-1.
- VALENTA, M. Müller, O. *Psychopedie - teoretické základy a metodika*: Parta. 2013. Vydání: 5. přepracované.